

Promotor BHP

 Elamed
MEDIA GROUP

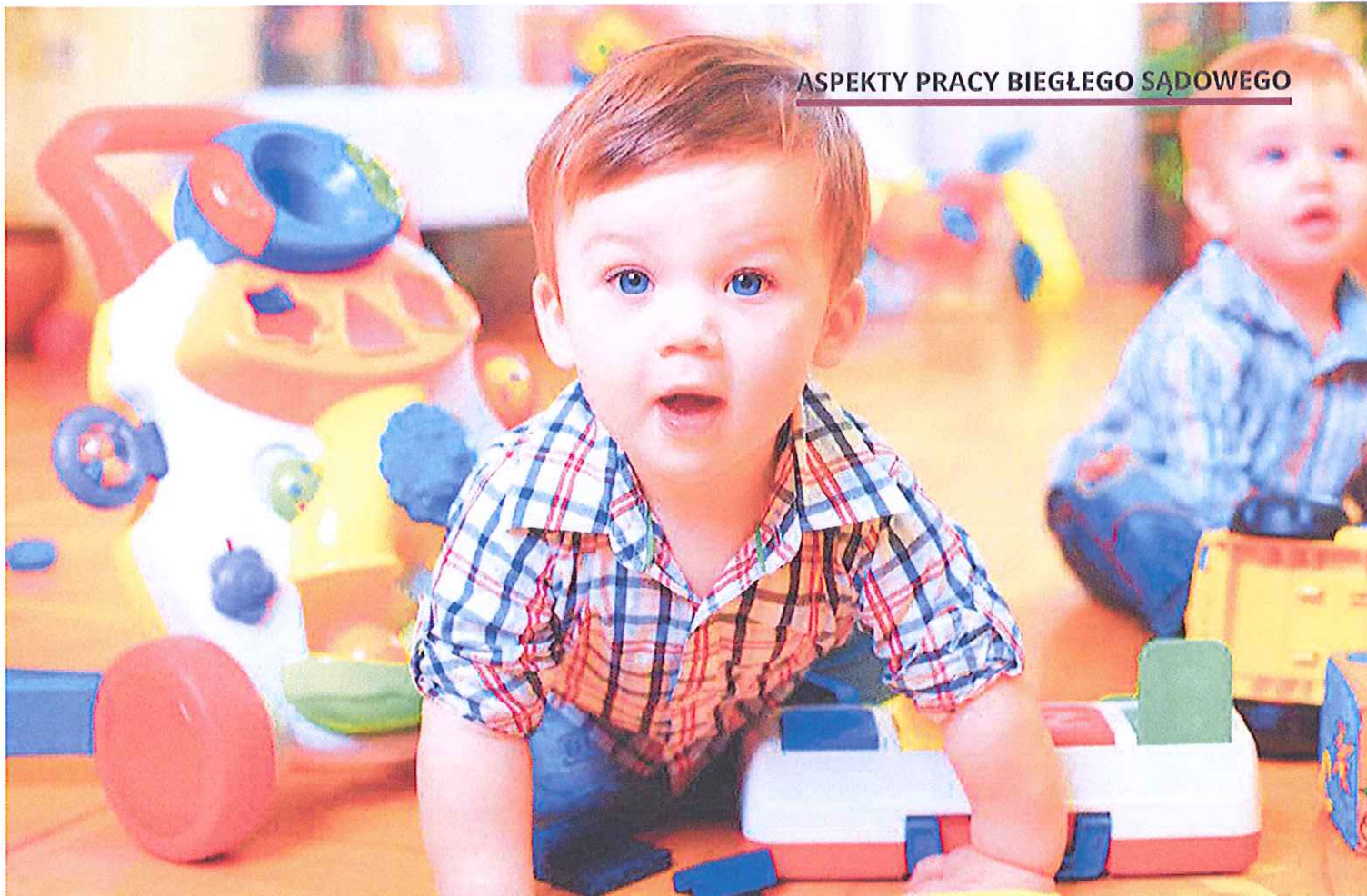
4/19

**SKUTECZNY SYSTEM
PIERWSZEJ POMOCY**

**NOWA WERSJA
NORMY SCC**

**BEZPIECZNA
PRACA
SPAWACZA**

Stan nietrzeźwości nauczyciela w przedszkolu a bezpośrednio narażenie na niebezpieczeństwo innej osoby

Przedszkole to instytucja oświatowo-wychowawcza zajmująca się opieką i wychowaniem. To także budynek, w którym przebywają wychowankowie wraz z personelem. Co się stanie gdy zawiedzie ten ostatni?

mgr Andrzej Dziędzic

ekspert ds. BHP certyfikowany przez CIOP-PIB, właściciel Biura Doradczo-Uslugowego BHP w Dąbrowie Tarnowskiej, wpisany na listę biegłych sądowych Prezesa Sądu Okręgowego w Tarnowie

Zadaniem przedszkola jest zapewnienie dzieciom właściwych warunków rozwoju fizycznego, umysłowego, emocjonalnego i społecznego, wyrównanie elementarnych braków i opóźnień w tym zakresie, przygotowanie dziecka do nauki w szkole oraz pomoc pracującym rodzicom w zapewnieniu dzieciom opieki wychowawczej. Przedszkole jest instytucją powołaną do wypełniania określonych programem zadań, stanowiących o jego funkcjach spełnianych wobec dziecka, rodziny i społeczeństwa. Współpracując z rodziną i środowiskiem, przedszkole sprawuje opiekę nad zdrowiem i bezpieczeństwem dzieci, stymuluje ich wszechstronny rozwój, prowadzi działalność profilaktyczną i kompensacyjną, przygotowuje dziecko do szkoły. ▶

WAŻNE

Podstawy prawne, które mają zastosowanie w omawianej sprawie:

- *Konstytucja Rzeczypospolitej Polski z dnia 2 kwietnia 1997 r.* (Dz.U. z 1997 r., nr 78, poz. 483),
- *Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* (t.j.: Dz.U. z 2016 r., poz. 487),
- *Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela* (t.j.: Dz.U. z 2016 r., poz. 1379 z późn. zm.),
- *Ustawa o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r.* (Dz.U. z 2015 r., poz. 2156 z późn. zm.),
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach* (Dz.U. nr 6 z 2003 r., poz. 69 z późn. zm.).

► **Wychowanie do przestrzegania zasad bezpieczeństwa**

Czuwanie nad bezpieczeństwem i zdrowiem dziecka na terenie przedszkola, jak i poza nim, jest podstawowym zadaniem nauczycieli, opiekunów oraz innych pracowników przedszkola. Dzieci mają bowiem małe doświadczenie życiowe, niewielki zasób wypróbowanych technik radzenia sobie z różnymi problemami, a niejednokrotnie są nieświadome zagrożeń swojego zdrowia czy życia. Dlatego bardzo ważne jest, aby przedszkole od najwcześniejszych lat wyposażyło dzieci w nawyki unikania, zapobiegania i możliwie szybkiego pokonywania wszelkich niebezpieczeństw. Działania profilaktyczne przedszkola w tym zakresie będą zmierzały w kierunku przybliżenia dzieciom zagrożeń, na które mogą być narażone, nauki odpowiedzialności za swoje czyny oraz przewidywania skutków działań, nauki radzenia sobie w różnych sytuacjach oraz podejmowania właściwych decyzji.

Wychowanie do przestrzegania zasad bezpieczeństwa nie powinno jednak kształtować u dzieci nieufnej postawy wobec dorosłych. Pozostawiając dziecku możliwie dużo swobody, powinno się jak najwcześniej uświadomić mu różne zagrożenia, które mogą wystąpić w jego najbliższym otoczeniu. To nie tylko nauka przestrzegania zakazów i naka-

zów, ale także przyzwyczajanie do pewnych ograniczeń wolności dziecka. Ważne jest też poznawanie przez nie sposobów radzenia sobie w sytuacjach trudnych, niebezpiecznych oraz zapobieganie ich powstawaniu. Celem wychowania przedszkolnego jest wspomaganie i ukierunkowywanie rozwoju dziecka zgodnie z jego wrodzonym potencjałem i z jego możliwościami rozwojowymi w relacjach ze środowiskiem społeczno-kulturowym i przyrodniczym.

Opis zdarzenia

Janina Kowalska zatrudniona jako nauczyciel dyplomowany w Przedszkolu Publicznym sprawowała opiekę w sali nad grupą 18 dzieci w godzinach od 7.00 do 8.00 tj., do czasu kiedy jedna z matek zauważyła u niej dziwne zachowanie, które wskazywało na stan nietrzeźwy. Zawiadomiła o tym dyrektora, co z kolei skutkowało wstrzymaniem nauczyciela od wykonywania dalszej pracy oraz wezwaniem Policji w celu przebadania stanu trzeźwości. Po przeprowadzeniu badania analizatorem wydechu Alotest AZWB, u Janiny Kowalskiej stwierdzono w wydychanym powietrzu: 1,42 mg/l = 2,98‰ (pierwszy pomiar wykonany o godz. 8.55) oraz 1,24 mg/l = 2,6‰ (drugi pomiar wykonany o godz. 9.47) alkoholu.

Celem opinii, zgodnie z postanowieniem Sądu Rejonowego II Wydziału Karnego o powołaniu biegłego, było udzielenie odpowiedzi, w oparciu o materiał dowodowy zawarty w aktach sprawy oraz przeprowadzonymi przez biegłego oględzinami pomieszczeń budynku Przedszkola Publicznego wraz z placem przed budynkiem na następujące pytanie:

„Czy zachowanie oskarżonej Janiny Kowalskiej jako nauczyciela Przedszkola Publicznego narażało dzieci, nad którymi sprawowała opiekę, na niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, a jeżeli tak, to na jaki rodzaj niebezpieczeństw narażała podległe jej dzieci?”.

Odpowiedzialność nauczyciela

Nauczyciel w przedszkolu musi nieustannie czuwać nad bezpieczeństwem dzieci. Dlatego też jednym z podstawowych jego zadań jest ustalenie z dziećmi norm postępowania związanych z ich bezpieczeństwem i zapoznanie dzieci w sposób przystępny dla nich z regulaminami obowiązującymi w przedszkolu, ale najważniejsze jest wzbudzenie zaufania wśród dzieci swoją postawą, zachowaniem i otwartością tak, by dzieci czuły się bezpiecznie. Dlatego też tak istotne jest, aby nauczyciele zdawali sobie sprawę,

że nie tylko uczą dzieci, ale odpowiadają również za ich bezpieczeństwo. Pracownicy zatrudniani jako nauczyciele mają obowiązek przed przystąpieniem do prowadzenia zajęć sprawdzić miejsce, w którym mają być prowadzone zajęcia, a w przypadku gdy stan pomieszczeń lub urządzeń może stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa dzieci – nauczyciel prowadzący powinien nie dopuścić do zajęć, wyprowadzić dzieci z pomieszczenia i niezwłocznie powiadomić o tym fakcie dyrektora przedszkola. Nauczyciel musi pamiętać o tym, że nie może on ani na chwilę pozostawić dzieci bez nadzoru czy opieki podczas ich pobytu w przedszkolu. W przypadku uzasadnionej konieczności wyjścia z sali, nauczyciel zobowiązany jest zapewnić dzieciom opiekę innego pracownika przedszkola. W czasie zajęć i zabaw ruchowych nauczyciel musi zwrócić uwagę na stopień sprawności fizycznej i wydolność organizmu dzieci oraz ich indywidualne możliwości, dobierając ćwiczenia o odpowiednim poziomie intensywności. Zalecenia te są tak istotne, gdyż to właśnie nauczyciel ponosi pełną odpowiedzialność za zdrowie i życie powierzonych mu dzieci – obowiązany jest sumiennie oraz rzetelnie realizować podstawowe funkcje przedszkola: opiekuńczą, wychowawczą i dydaktyczną.

Analiza

Janina Kowalska to nauczyciel Przedszkola Publicznego z 30-letnim stażem pracy pedagogicznej, stopień awansu zawodowego: nauczyciel dyplomowany. W aktach sprawy znajdowały się następujące dokumenty dotyczące przestrzegania elementarnych zasad i przepisów związanych z wykonywaną pracą przez Janinę Kowalską:

1. Szczegółowy zakres obowiązków nauczyciela przedszkola

„Zgodnie z art. 42 ust. 1 i 2 *Ustawy Karta Nauczyciela z dnia 26 lutego 1982 r.* powierzam pani Janinie poniższe obowiązki i odpowiedzialność za prawidłowe ich wykonanie:

I. Na podstawie art. 42 ust. 2 pkt. 1 – do obowiązków nauczyciela związanych z prowadzeniem zajęć dydaktycznych, wychowawczych, opiekuńczych, bezpośrednio z wychowankami albo na ich rzecz, w wymiarze czasu pracy wynikającym z arkusza organizacji pracy przedszkola należy: [...] 5. Przestrzeganie bezwzględnie zasad dotyczących bezpieczeństwa dzieci podczas zajęć, zabaw w budynku przedszkola, w ogrodzie przedszkolnym, podczas spacerów, wycieczek. [...] Niepozostawianie pod żadnym pozorem dzieci bez opieki! Wymaganie obecności pracownika obsługi przy zajęciach i czynnościach dzieci, podczas

Nauczyciel ponosi pełną odpowiedzialność za zdrowie i życie powierzonych mu dzieci – obowiązany jest sumiennie oraz rzetelnie realizować podstawowe funkcje przedszkola: opiekuńczą, wychowawczą i dydaktyczną.

► których nauczyciel musi szczególnie zadbać o bezpieczeństwo podopiecznych (np. praca z narzędziami, pobyt w szatni, przejście do jadalni i do sali). [...] IV. Sprawy pozostałe – obowiązkiem nauczyciela jest:

1. Lojalnie prezentować pozytywny wizerunek placówki (w każdej sytuacji).[...]
– zobowiązuję się do rzetelnego wypełnienia powierzonych obowiązków, data i podpis Janiny Kowalskiej.”

2. Instrukcja BHP obowiązująca wszystkich pracowników

„[...] 3. Do pracy pracownik powinien stawić się w stanie zdolnym do jej wykonywania i pozostać w takim stanie przez cały dzień roboczy, a w szczególności przestrzegać obowiązku trzeźwości. [...]” – z instrukcją zaznajomiona Janina Kowalska.

Zgodnie z treścią art. 160 § 2 k.k. odpowiedzialności karnej podlega sprawca, na którym ciąży obowiązek opieki nad osobą narażoną na niebezpieczeństwo, i który naraża człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu. Przepis normuje odpowiedzialność nauczyciela, którym Janina Kowalska w stosunku do grupy 18 dzieci niewątpliwie była. Narażenie grupy dzieci na niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu wynika z ogólnego faktu, że Janina Kowalska sprawując opiekę nad grupą dzieci, znajdowała się w stanie nietrzeźwości i z tego powodu istniała możliwość wystąpienia zagrożenia wynikającego z sytuacji, która mogła przydarzyć się w sali przedszkolnej podczas zabawy lub innego zachowania grupy dzieci.

Wskazać należy, że Janina Kowalska niewątpliwie znajdowała się w stanie nietrzeźwości, który w rozumieniu *Kodeksu karnego* zachodzi, gdy:

- zawartość alkoholu we krwi przekracza 0,5 promila albo prowadzi do stężenia przekraczającego tę wartość lub

- zawartość alkoholu w 1 dm³ wydychanego powietrza przekracza 0,25 mg albo prowadzi do stężenia przekraczającego tę wartość.

Zawiadomienie Policji o fakcie, że Janina Kowalska jest w stanie wskazującym na spożycie alkoholu zostało zgłoszone przez Dyrektora Przedszkola Publicznego ok. godz. 8. Przebadanie Janiny Kowalskiej miało miejsce o godz. 8.55 i wynosiło 1,42 mg/l. Można przyjąć z dużym prawdopodobieństwem, że o godz. 7.00, gdy rozpoczęła pracę stężenie alkoholu było jeszcze większe. W takim stanie wystąpił brak realnego sprawowania opieki nad dziećmi, gdyż alkohol spowalnia aktywność ośrodkowego układu nerwowego. Stajemy się bardziej odprężeni i zbyt pewni swoich możliwości, przy czym zdolność reakcji jest obniżona, a mowa staje się bardziej poplątana. Dzieje się tak dlatego, że alkohol wypiera cząsteczki wody otaczające komórki nerwowe, to zaś z kolei wpływa na ruch naładowanych elektrycznie atomów odpowiedzialnych za przekazywanie informacji wzdłuż włókna nerwowego. Alkohol spowalnia również ruch cząsteczek – przekaźników chemicznych – przenoszących informację między komórkami. Statystyki wskazują, że błędne reakcje wywołane działaniem alkoholu są przyczyną wypadków w prawie wszystkich rodzajach prac. Wraz ze wzrostem alkoholu we krwi wzrasta prawdopodobieństwo spowodowania wypadku. Alkohol we krwi znacznie zmniejsza szybkość reakcji, ogranicza pole widzenia, powoduje błędną ocenę odległości i szybkości, pogarsza koordynację ruchów – trudności w wykonywaniu dwóch i więcej czynności naraz, powoduje obniżenie koncentracji – trudno jest skupić myśli i uwagę na skomplikowanym zajęciu, pogorszenie wzroku – występują problemy z dostrzeganiem szczegółów. Taki stan kwalifikuje sytuację jako pozostawienie grupy dzieci bez opieki. A grupa dzieci pozostawiona bez opieki w sali przedszkolnej mogłaby doznać uszczerbku na zdrowiu bądź utraty życia, gdyż przedszkole to miejsce niezwykle dynamiczne, pełne nieustannych interakcji, które trudno przewidzieć.

Nie jest wykluczone np. potknięcie się i uderzenie głową w twardy przedmiot, np. w kaloryfer, szafę, regał, co mogłoby spowodować wymienione w tab. 1. skutki, jednak byłaby to sytuacja jedynie potencjalna (w dodatku niewykluczona również przy prawidłowym sprawowaniu opieki przez Janinę Kowalską). Wtedy groziłoby im najwyżej hipotetyczne zdarzenie losowe (wskazane w tabeli), któremu

ewentualnie mogłaby zapobiec Janina Kowalska, gdyby była trzeźwa. Dzieci wymagały nadzoru głównie ze względu na konieczność zapobiegania ich własnym inicjatywom, nadpobudliwości, które mogłyby spowodować na nie niebezpieczeństwo, takie jak np.: użycie nożyczek niezgodnie z ich przeznaczeniem, ściągnięcie doniczki z parapetu lub jakiegoś innego przedmiotu z półek, wzajemna agresja pomiędzy nimi, wspinanie się na krzesła, stoliki, szafki, czy też półki i upadek, opuszczenie sali przedszkolnej, tj. wyjście na korytarz, schody czy też na zewnątrz budynku.

W razie wypadku dziecka Janina Kowalska powinna, w myśl § 40 *Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach* (Dz.U. nr 6 z 2003 r., poz. 69 z późn. zm.), niezwłocznie zapewnić poszkodowanemu opiekę, w szczególności prowadząc fachową pomoc medyczną, a w miarę możliwości udzielając poszkodowanemu pierwszej pomocy, co przy stanie stężenia alkoholu 1,42 mg/l mogło okazać się nieskuteczne, a nawet zagrażające życiu.

Materiał zgromadzony w aktach sprawy (zeznania świadków oraz protokół z przebiegu badania stanu trzeźwości urządzeniem elektronicznym) wskazuje, że:

„[...] Na miejscu w sali poczułam alkohol od Janiny Kowalskiej, wymieniona mówiła wówczas bełkotliwie i zachowywała się w sposób nadpobudliwy”; „[...] nauczycielka bełkotliwym głosem zapytała mnie, czy zostawiam dziecko, czy nie. Spostrzegłam w tym momencie, że nauczycielka może znajdować się w stanie nietrzeźwym.”; „[...] Pamiętam, że poczułam alkohol. [...] Pani Janina wstała, zataczając się. [...] Na pewno nie była logiczna w kontakcie. Na pewno bełkotała. Pani Kowalska wychodząc z sali, zataczała się. Jak czekaliśmy na policję, to pani Janina kilka razy mi uciekała, a ja ją zawracałam.”; „[...] usłyszałam taki mamroczący głos: »zostawia pani to dziecko, czy bierze?«. [...] zobaczyłam, że jest pod wpływem alkoholu. Pani Janina chwiała się.” oraz

„Pierwszy pomiar wykonany o godz. 8.55; wynik: 1,42 mg/l; drugi pomiar wykonany o godz. 9.47; wynik: 1,24 mg/l”.

Janina Kowalska przebywając w sali przedszkolnej była w stanie nietrzeźwym i nie sprawowała właściwego nadzoru nad grupą 18 dzieci, czym spowodowała potencjalne zagrożenie dla ich zdrowia, gdyż jej stan wykluczał podjęcie na-

Dzieci wymagały nadzoru głównie ze względu na konieczność zapobiegania ich własnym inicjatywom, nadpobudliwości, które mogłyby spowodować na nie niebezpieczeństwo.

tychmiasłowej interwencji w przypadku wystąpienia jakiegokolwiek zagrożenia dla dzieci, tj. czas jej reakcji był znacznie opóźniony lub mogła ona być nawet zaniechana.

Wyrok sądu

Podstawowym zadaniem nauczyciela przedszkola jest dbałość o zdrowie dziecka i zapewnienie mu bezpieczeństwa. Z uwagi na fakt, że dziecko ma niewielkie doświadczenie życiowe i stosunkowo mały zasób sposobów radzenia sobie z różnymi problemami, bardzo ważne jest, aby przedszkole od najmwcześniejszych lat wyposażało dzieci w nawyki zapobiegania, unikania, a także możliwie szybkiego pokonywania zagrożeń. Nauczyciel ma być wzorem zachowania dla małego człowieka. Wszystko, co robi, powinien wykonywać z korzyścią dla dzieci, pamiętając o zachowaniu umiaru i harmonii, bo zgodnie ze słowami znanego myśliciela Ronalda Russelta:

„Dzisiejsze nieśmiałe dziecko, to to, z którego wczoraj się śmiałyśmy.

Dzisiejsze okrutne dziecko, to to, które wczoraj biliśmy.

Dzisiejsze dziecko, które oszukuje, to to, w które wczoraj nie wierzyliśmy.

Dzisiejsze zbuntowane dziecko, to to, nad którym się wczoraj znęcaliśmy.

Dzisiejsze serdeczne dziecko, to to, któremu wczoraj okazywaliśmy miłość.

Dzisiejsze mądre dziecko, to to, które wczoraj wychowywaliśmy”.

Bezpieczne przedszkole to: przestronne sale, bezpieczny plac zabaw, zadowolony, przyjazny personel pomocny dziecku w każdej sytuacji. Bezpieczeństwo dzieci przebywających w przedszkolu jest bardzo ważne, ponieważ bezpieczne dziecko to dziecko szczęśliwe, wesołe i ufne. Wszelkie przedsięwzięcia i działania w przedszkolu muszą odpowiadać jednemu celowi, a mianowicie zapewnieniu i poprawieniu bezpieczeństwa dziecka w przedszkolu. Janina ▸

ASPEKTY PRACY BIEGŁEGO SĄDOWEGO

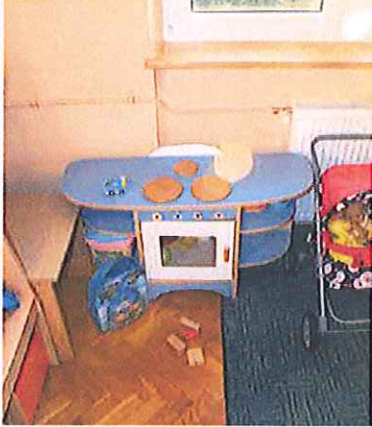

- Kowalska swoim zachowaniem i postawą uchybiła powadze zawodu nauczyciela. Zasadniczym i podstawowym obowiązkiem nauczyciela, o którym mowa w art. 6 Karty Nauczyciela, jest realizowanie zadań związanych z powierzonym mu stanowiskiem i podstawowymi funkcjami przedszkola, jakimi są: kształcenie, wychowanie i opieka nad dziećmi. Rzetelne i odpowiedzialne

czuwanie nad bezpieczeństwem dzieci, ich zdrowiem i dobrym samopoczuciem w przedszkolu, jest bezwzględny obowiązek nauczyciela, a w tym przypadku ze strony Janiny Kowalskiej tego nie było. Janina Kowalska została skazana przez Sąd Rejonowy na 10 miesięcy więzienia w zawieszeniu na rok oraz otrzymała zakaz wykonywania obowiązków nauczyciela przez rok. □

Zagrożenie	Przyczyny zagrożenia	Zdjęcia obrazujące hipotetyczne zagrożenie	Ciężkość urazu*
Elementy ruchome zabawek	Koła zabawek, wózków		Urazy „mechaniczne”, np. skaleczenia
Podłoga	Potknięcie na zawiniętej wykładzinie podłogowej, zabawkach, poślizg na zabawce, nierówności, porzucane zabawki		Złamania, stłuczenia, zwichnięcia, otarcia naskórka, skaleczenia
Uderzenie, np. o drzwi	Zabawy, szybkie poruszanie		Ogólne stłuczenia, siniaki
Agresja	Zabawy, nadpobudliwość, zazdrość		Siniaki, ugryzienia, skaleczenia

Tab. 1. Hipotetyczne, przykładowe zagrożenia, które mogły się wydarzyć w Przedszkolu Publicznym

* Przedstawiona ciężkość urazu jest wyłącznie prawdopodobnym skutkiem dorosłej osoby a u dzieci niewykształcone są jeszcze na tyle mięśnie i kości, aby minimalizować skutki niefortunnnych wypadków i obrażenia mogą być poważniejsze!

Zagrożenie	Przyczyny zagrożenia	Zdjęcia obrazujące hipotetyczne zagrożenie	Ciężkość urazu*
Przygniecenie	Nieprawidłowe rozmieszczenie zabawek na półkach. Zabawy przy krzesłach i innym wyposażeniu sali		Potłuczenie ciała, złamanie kości
Przeciążenie układu ruchu	Podnoszenie naraz większej liczby zabawek o ciężarze przekraczającym np. 1 kg		Długotrwałe i nawracające dolegliwości układu mięśniowo-szkieletowego
Skaleczenia	Posługiwanie się nożyczkami, kredkami		Rany cięte dłoni

Tab. 1. Hipotetyczne, przykładowe zagrożenia, które mogły się wydarzyć w Przedszkolu Publicznym

* Przedstawiona ciężkość urazu jest wyłącznie prawdopodobnym skutkiem dorosłej osoby a u dzieci niewykształcone są jeszcze na tyle mięśnie i kości, aby minimalizować skutki niefortunnych wypadków i obrażenia mogą być poważniejsze!

Zagrożenie	Przyczyny zagrożenia	Zdjęcia obrazujące hipotetyczne zagrożenie	Ciężkość urazu*
Upadek	Poślizg, potknięcie na tym samym poziomie, np. o wykładzinę		Ogólne potłuczenia ciała, skręcenia stawów
Upadek	Wspinanie na regały, szafki, krzesła, stoliki, parapet		Ogólne potłuczenia ciała, złamania kości
Uderzenie	Spadające zabawki lub inne wyposażenie dydaktyczne z regału, szafki, półki		Ogólne potłuczenia ciała, siniaki, guzy
Schody	Upadek ze schodów w wyniku poślizgu lub szybkiego przemieszczania się		Złamania, stłuczenia, zwichnięcia, otarcia naskórka, skaleczenia

Tab. 1. Hipotetyczne, przykładowe zagrożenia, które mogły się wydarzyć w Przedszkolu Publicznym

* Przedstawiona ciężkość urazu jest wyłącznie prawdopodobnym skutkiem dorosłej osoby a u dzieci niewykształcone są jeszcze na tyle mięśnie i kości, aby minimalizować skutki niefortunnnych wypadków i obrażenia mogą być poważniejsze!